

به نام خدا

آموزش اصول انبارداری

مؤلفان:

محمد احسانی فر

مهری سیاه چشم هرزندی

هرگونه چاپ و تکثیر از محتویات این کتاب بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع است. متخلفان به موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

◀ عنوان کتاب: آموزش اصول انبارداری

◀ مولفان: محمد احسانی فر-مهری سیاه چشم هرزندی

◀ ناشر: موسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران

◀ ویراستار: مهدیه مخبری

◀ صفحه آرای: شبنم هاشم زاده

◀ طراح جلد: داریوش فرسایی

◀ نوبت چاپ: اول

◀ تاریخ نشر: ۱۴۰۱

◀ چاپ و صحافی: صدف

◀ تیراژ: ۱۰۰ جلد

◀ قیمت: ۱۰۲۰۰۰۰ ریال

◀ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۸-۵۴۳-۵

◀ نشانی واحد فروش: تهران، میدان انقلاب،

خ کارگر جنوبی، روبروی پاساژ مهستان،

پلاک ۱۲۵۱-تلفن: ۶۶۴۱۰۰۴۶-۲۲۰۸۵۱۱۱

◀ فروشگاه‌های اینترنتی دیباگران تهران :

WWW.MFTBOOK.IR

www.dibagaran-tehran.com

سرشناسه: احسانی فر، محمد، ۱۳۶۱-
عنوان و نام پدیدآور: آموزش اصول انبارداری / مولفان: محمد
احسانی فر، مهری سیاه چشم هرزندی؛
ویراستار: مهدیه مخبری.
مشخصات نشر: تهران: دیباگران تهران: ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک: ۵-۵۴۳-۲۱۸-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: انبارداری warehouses-management
موضوع: انبارداری-نرم افزار
موضوع: warehouses-management-software
شناسه افزوده: سیاه چشم هرزندی، مهری، ۱۳۶۱-
رده بندی کنگره: HF ۵۴۸۵
رده بندی دیویی: ۶۵۸/۷۸۵
شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۲۸۹۲۵

نشانی اینستاگرام دیبا dibagaran_publishing   نشانی تلگرام: @mftbook

هر کتاب دیباگران، یک فرصت جدید علمی و شغلی.

هر گوشی همراه، یک فروشگاه کتاب دیباگران تهران.

از طریق سایتهای دیباگران، در هر جای ایران به کتابهای ما دسترسی دارید.

فهرست

مطالب

۸ فصل اول
تعاریف و اصطلاحات

۲۵ فصل دوم
اصول ایمنی انبار

۵۳ فصل سوم
تجهیزات انبار

۶۹ فصل چهارم
آشنایی با گردش عملیات انبار

۸۹ فصل پنجم
آشنایی با انواع اقلام

۹۷ فصل ششم
چیدمان اقلام

۱۱۱

فصل هفتم

اصول طبقه‌بندی و کدگذاری کالا

۱۲۶

فصل هشتم

آشنایی با سیستم نرم‌افزار انبار

۱۳۴

فصل نهم

انبارگردانی

۱۶۷

منابع

خط‌مشی انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران در عرصه کتاب‌هایی با کیفیت عالی است که تواند
خواسته‌های به روز جامعه فرهنگی و علمی کشور را تا حد امکان پوشش دهد.
هر کتاب دیباگران تهران، یک فرصت جدید شغلی و علمی

حمد و سپاس ایزد منان را که با الطاف بی‌کران خود این توفیق را به ما ارزانی داشت تا بتوانیم در راه ارتقای دانش عمومی و فرهنگی این مرز و بوم در زمینه چاپ و نشر کتب علمی و آموزشی گام‌هایی هرچند کوچک برداشته و در انجام رسالتی که بر عهده داریم، مؤثر واقع شویم.

گسترده‌گی علوم و سرعت توسعه روزافزون آن، شرایطی را به وجود آورده که هر روز شاهد تحولات اساسی چشمگیری در سطح جهان هستیم. این گسترش و توسعه، نیاز به منابع مختلف از جمله کتاب را به عنوان قدیمی‌ترین و راحت‌ترین راه دستیابی به اطلاعات و اطلاع‌رسانی، بیش از پیش برجسته نموده است.

در این راستا، واحد انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران با همکاری اساتید، مؤلفان، مترجمان، متخصصان، پژوهشگران و محققان در زمینه‌های گوناگون و مورد نیاز جامعه تلاش نموده برای رفع کمبودها و نیازهای موجود، منابعی پُر بار، معتبر و با کیفیت مناسب در اختیار علاقمندان قرار دهد.

کتابی که در دست‌دارید تألیف "جناب آقای محمد احسانی فر-وسرکار خانم مهری سیاه چشم هرزندی" است که با تلاش همکاران ما در نشر دیباگران تهران منتشر گشته و شایسته است از یکایک این گرامیان تشکر و قدردانی کنیم.

با نظرات خود مشوق و راهنمای ما باشید

با ارائه نظرات و پیشنهادات و خواسته‌های خود، به ما کمک کنید تا بهتر و دقیق‌تر در جهت رفع نیازهای علمی و آموزشی کشورمان قدم برداریم. برای رساندن پیام‌هایتان به ما از رسانه‌های دیباگران تهران شامل سایتهای فروشگاهی و صفحه اینستاگرام و شماره‌های تماس که در صفحه شناسنامه کتاب آمده استفاده نمایید.

مدیر انتشارات

مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران
dibagaran@mftplus.com

مقدمه

با نگاهی به تاریخچه انبار و انبارداری در کشورهای صنعتی ملاحظه می‌شود که انبار و مسائل مربوط به بهره برداری بهتر از آن، بعد از جنگ جهانی دوم مورد توجه قرار گرفت. در آن زمان مسئله مهم و مورد نظر تسهیل و تسریع عملیات انبارنمودن کالا، افزایش ضریب استفاده از فضا و بالابردن حفاظت و ایمنی در انبارها بود، این روند که به ساخت و استفاده از تجهیزات مختلف جهت حمل و نقل انبار نمودن کالا انجامید، از سال 1965 میلادی انبار وارد مرحله جدیدی شد و استفاده از ارتفاع زیاد در انبارها به کمک تجهیزات پیشرفته رایج گردید. هدف از این کار استفاده هرچه بیشتر از ارتفاع بجای سطح به منظور کاهش هزینه نگهداری واحد کالا و نهایتاً حل مشکل انبارنمودن کالا یا ذخیره‌سازی کالاها در مراکز تولید انبوه بود.

متأسفانه در کشور ما به مسئله انبار و به ویژه حفاظت و نگهداری صحیح اقلام مختلف کالا و مواد اولیه توجه چندانی نمی‌شود. صرف‌نظر از کم‌توجهی مسئولین انبارها و کارخانجات شاید بتوان یکی از علل عمده را عدم تمایل صنعتگران و سازندگان داخلی به تهیه و ساخت انواع مختلف تجهیزات مربوط به انبار دانست. این موضوع موجب گردیده تا مدیرانی که تا حدودی بهبود وضعیت انبارهای خود را مورد توجه قرار داده‌اند، عملاً نتوانند تجهیزات مورد نیاز خود را به راحتی انتخاب و تهیه نمایند و در نتیجه خود رسماً اقدام به طراحی و ساخت بعضی از وسایل و تجهیزات کنند. بدیهی است این کار علاوه بر اقتصادی نبودن در توان همه آنها نیست؛ بنابراین، وسایل لازم، با کیفیت و کارایی مطلوب تهیه نمی‌شود نتیجه این مسائل نارسایی‌ها و اشکالات فراوانی است که در انبارهای ما به وجود آمده است. استفاده غیرمؤثر از فضای انبار ضایعات حاصل از عدم به کارگیری روش‌های صحیح حمل و نقل و ذخیره کالاها، حوادث و اتفاقات ناگوار ناشی از عدم رعایت مسائل ایمنی، فقدان نظم و ترتیب ساده و ابتدایی که در اکثر انبارهای ما به چشم می‌خورد نمونه‌ای از اشکالات مذکور است.

انبار، تعریف انبار، جایگاه آن در سازمان به عنوان گلوگاه کنترل نقش و اهمیت آن

انبار به عنوان ناحیه وظیفه‌ای در زنجیره تأمین یک سازمان مسئولیتی بس خطیر در راستای دریافت، تحویل، حفظ و نگهداری کالا و تأمین نیازمندی‌های درون سازمان و احیاناً برون سازمانی دارد. انبار می‌تواند با ارائه گزارش‌های صحیح و به موقع به ترسیم نمودارهای بازوی یاری‌دهنده مدیریت برای تصمیم‌گیری و ارزیابی میزان فعالیت روی نواحی گوناگون وظیفه‌ای و آگاهی از نقاط ضعف سازمان بشمار آید. انبار با تأمین به موقع نیازمندی‌های کل زنجیره تأمین نقش بارز در استفاده از حداکثر ظرفیت و پتانسیل بالقوه داشته و عامل مهمی در ارتقاء بهره‌وری سازمانی به شمار می‌آید.

انبار در سازمان‌های تولیدی رسالتی بسیار مهم در تغذیه خط تولید داشته و نقش بارزی در استفاده از ظرفیت اسمی این بخش دارد. انبار پس از موجودی بانک و صندوق سازمان سومین عامل مهم در دارایی‌های جاری هر سازمان به شمار می‌آید و درصد بسیاری (به طور متوسط 60 تا 70 درصد) این گونه دارایی‌ها موجودی انبار را تشکیل می‌دهد.